

Ihon tyvisolusyöpä eli basaliooma

Basaliooma on ihmisen eri syöpämuodoista yleisin ja hyvänlaatuisin. Sen esiintyvyys on vuosittain noin 1 000 uutta kasvainta yhtä miljoonaa suomalaista kohden. Yli puolet niistä ihmisistä, joille ilmaantuu basaliooma, saavat vuosien kuluessa yhden tai useamman uuden basaliooman.

Basaliooman tavallisimmat ilmenemismuodot ovat pinnallinen, hilseilevä, usein hennosti vallireunainen läiskä, herkästi haavautuva kraatterimainen rupeuma, ihosta selvästi kohoava nystermä tai matala, epätarkkarajainen arpimainen muutos. Basaliooma syntyy useimmiten valolle alttiille alueille, erityisesti kasvoille nenään, otsaan tai poskipäihin. Sen syntyyyn vaikuttavista tekijöistä selväpiirteisin onkin iholle vuosien aikana saatu auringonvalo ja siitä seuranneet ihon pintasolujen perimän muutokset.

Basaliooma kasvaa usein hitaasti vuosien kuluessa. Toisinaan sen kasvunopeus on kuitenkin melkoinen, ja kookas muutos saattaa kehittyä muutamassa kuukaudessa. Kasvaimen vähitellen suurentuessa sen kasvutavassa saattaa myös tapahtua muutoksia, ja aikaisemmin hitaasti levinnyt basaliooma saattaa äkisti muutamassa kuukaudessa kaksinkertaistaa kokonsa.

Basaliooma hoidetaan useimmiten leikkauksella. Tämän ihosyöpä lähettää etäpesäkkeitä vain äärimmäisen harvoin, ja se saadaankin kokonaan hoidettua riittävän laajasti poistamalla. Koska basaliooma muiden syöpätyyppien tavoin leviää välittömään ympäristöönsä pitkien kasvainsolujonojen avulla, on muutos aina poistettava riittävällä terveen ihon reunuksella. Pienemmänkin basaliooman poistaminen leikkauksella jättää tästä syystä esimerkiksi vastaavan kokoisen luomen poistoa kookkaamman jäljen. Valikoiduissa tilanteissa basalioomia hoidetaan myös jäädyttämällä tai PDT – hoidolla.

Vähäisen kasvainsolumäärän jääminen ihoon riittää aikaan saamaan basaliooman uusiutumisen. Menestyksekkäimmissäkin hoitopaikoissa 2 – 5 % basalioomista uusiutuu, ja uusiutumisen mahdollisuus vähenee merkittävästi vasta 3 – 5 vuoden kuluttua toimenpiteestä. Hoidettua ihoaluetta on sen vuoksi tarkkailtava säännöllisesti vuosien ajan, ja arpialueelle ilmaantuvien ihomuutosten laatu selvitettävä mieluiten koepalan avulla. Seuraaminen edellyttää usein säännöllisiä kontrollikäyntejä hoitopaikassa tai terveyskeskuksessa ½ vuoden välein. Mitä kookkaammaksi basaliooma pääsee kasvamaan, sitä hankalammaksi sen poisto muuttuu. Hoitamattomana se käyttäytyy muiden syöpien tavoin ja syvemmälle kasvaen vähitellen tuhoten ympäröivät kudokset.